

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง การวินิจฉัยว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ (โดยสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้นำส่ง*) ส่งความเห็นของคู่ความ ซึ่งโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาয়งศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ มีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้

ในคดีหมายเลขดำที่ ล. ๒๒/๒๕๓๗ คดีหมายเลขแดงที่ ล. ๕/๒๕๕๓ ระหว่างธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โจทก์ นายไพบูลย์ รัตนเศรษฐ์ หรือยูง แซ่ไซ่ จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยเป็นบุคคลล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ ศาลจังหวัดนครราชสีมาพิพากษาเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓ สั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาด จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓

ขณะคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จำเลยได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ต่อศาลชั้นต้น ความว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ซึ่งจะใช้บังคับแก่คดีนี้ เป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อไป แม้ว่าคดียังไม่ถึงที่สุด เพราะจำเลยได้อุทธรณ์คำสั่งศาลอยู่ อีกทั้งโดยเหตุผลของกฎหมายแล้ว ก่อนที่ผู้ร้องจะตกเป็นบุคคลล้มละลาย สถานะของผู้ร้องก็เหมือนบุคคลโดยทั่วไป อันน่าจะมีสิทธิในทรัพย์สินของตนเองได้โดยสมบูรณ์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๘ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันจะจัดการทรัพย์สินของตนได้อยู่แล้ว ซึ่งการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บังคับแก่คดีนี้ อาจจะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ร้องในการที่ผู้ร้องจะจัดการทรัพย์สินของตนได้ จึงขัดต่อ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กรณีจึงเป็นการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติกฎหมายบังคับแก่คดีอันต้องด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และยังมีได้ มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว อีกทั้งคดีนี้ศาลยังมีได้

* นำส่งตามหนังสือที่ ศย ๐๐๕.๐๐๑/๐๐๕๕๘ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๕

มีคำพิพากษา เพราะการพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีล้มละลายก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาเท่านั้น จึงขอให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีและการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้ชั่วคราว แล้วส่งคำร้องตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นการโต้แย้งดุลพินิจของศาล ไม่ใช่โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงมีใช้กรณีต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ให้ยกคำร้อง

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลจังหวัดนครราชสีมาต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๓

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ เห็นว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของผู้ร้องที่อุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาดแล้วเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ การที่จำเลยยื่นคำร้องขอให้รอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นคำร้องขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ย่อมเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ที่จะมีการสั่งเกี่ยวกับคำร้องของผู้ร้องดังกล่าว การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องจึงเป็นการไม่ชอบ ให้ยกคำสั่งศาลชั้นต้นที่ยกคำร้องของจำเลย ลงบังคับวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ เสีย แต่เนื่องจากคดีนี้ได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แล้ว จึงเห็นสมควรส่งคำร้องของผู้ร้องดังกล่าวไปเสียทีเดียว โดยไม่ต้องย้อนสำนวนคืนศาลชั้นต้นและเห็นว่าเรื่องการที่ขอให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของกลุ่มความให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิคู่ความโต้แย้งศาลได้ ถ้าเห็นว่าศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญบังคับแก่คดีของตน โดยให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นขอโต้แย้งของกลุ่มความให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยก่อน คดีนี้ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องโต้แย้งว่า การที่ศาลจะใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ บังคับแก่คดีเป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าจัดการทรัพย์สินของจำเลยก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้จำเลยล้มละลายเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยในการจัดการทรัพย์สินของตนได้ ขัดต่อมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นคำร้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง แล้ว และเมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงเห็นสมควรให้รอกการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็นตามคำร้องของผู้ร้องตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ในเบื้องต้นจะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้ บังคับมิได้”

เมื่อพิจารณาทบทวนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๖ จะเห็นได้ว่าการ เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดบังคับแก่คดีที่กำลังพิจารณาอยู่
- (๒) ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๖ คือขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ
- (๓) ยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

พิจารณาแล้ว การส่งความเห็นของจำเลยต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ เป็นกรณีที่ศาลจะใช้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยล้มละลายบังคับแก่คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล และคู่ความ โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ดังนั้น จึงเห็นว่า เรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

จะได้พิจารณาประเด็นตามคำร้องซึ่งมีว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติที่ให้อำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

โดยที่ผู้ทำคำวินิจฉัยนี้ได้วินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ (คำวินิจฉัยส่วนตัว) ว่า มาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หลังจาก

ที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย
ในประเด็นข้อกฎหมายอย่างเดียวกันอีก
ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประภาส
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ